

บทความวิจัย

เรื่อง ศิลปะจีนสมัยใหม่

โดย

นางสาวสุทธีณี วัฒนไวฑูรย์ชัย

รหัสนักศึกษา 05520594

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สราวุธ ตันฉีกุล

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 464 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2555

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์ภาษาไทย

เกียรติคุณชะลูด นิ่มเสมอ. (2531). องค์ประกอบศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (2531). ประวัติศาสตร์ศิลปะจีน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จี. ศรีนิวาตัน. สุนทรียศาสตร์ปัญหาและทฤษฎีว่าด้วยความงามและศิลปะ. แปลและเรียบเรียงโดย

สุเชาว์ พลอยชุม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มกุฏราชวิทยาลัย. 2545.

ซอนยา โคลเลตนิคอฟ. (2551). “เมื่อศิลปะจีนรุ่นใหม่มาแรง”. Readers Digest วรรณสาร, (มกราคม): 108-115.

ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. (2552). ศิลปะจีนสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วารสารณั พวงไทย. (2550). “Tang gallery กับงานศิลปะจีนร่วมสมัย.” Daybeds ,24 (มีนาคม): 212 - 217

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

นิทรรศการภาพวาดของ Yue Minjun. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 26 มกราคม 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://news.thaipbs.or.th/video/%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A0%E0%B8%B2>

สารบัญภาพ

1.ZHANG XIAOGANG

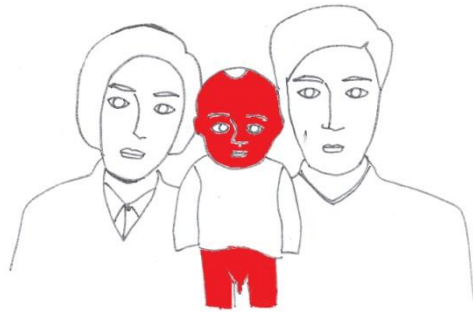
(1.1)

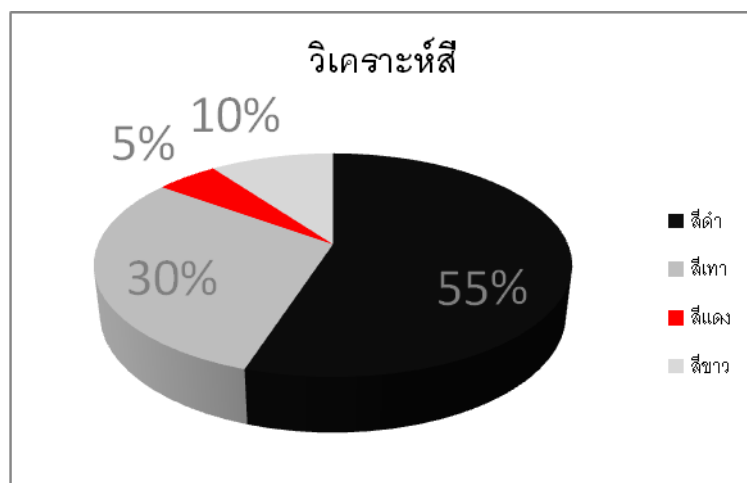
(1.1.1)*

(1.1.2)*

(1.1.3)*

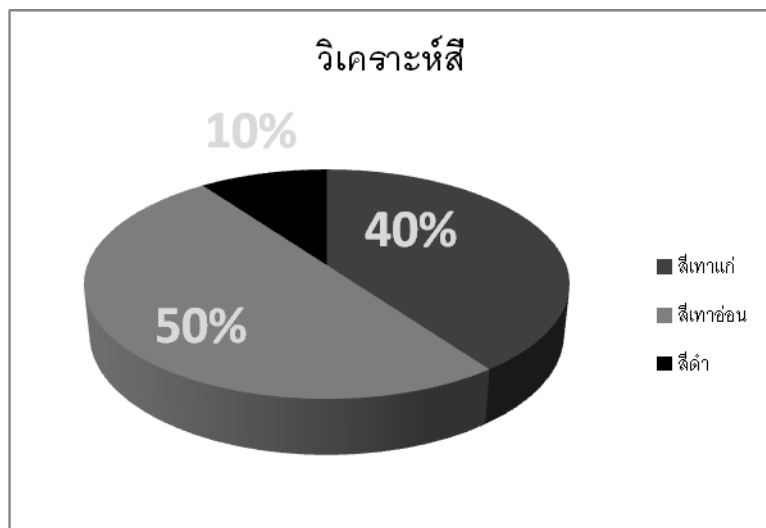
(1.2)

(1.2.1)*

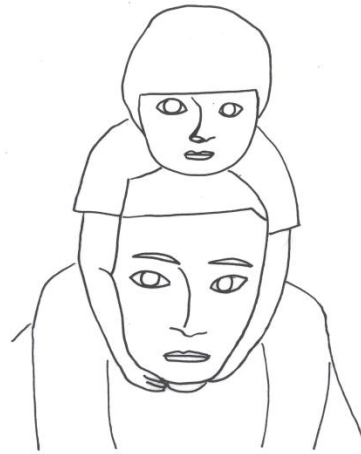

(1.2.2)*

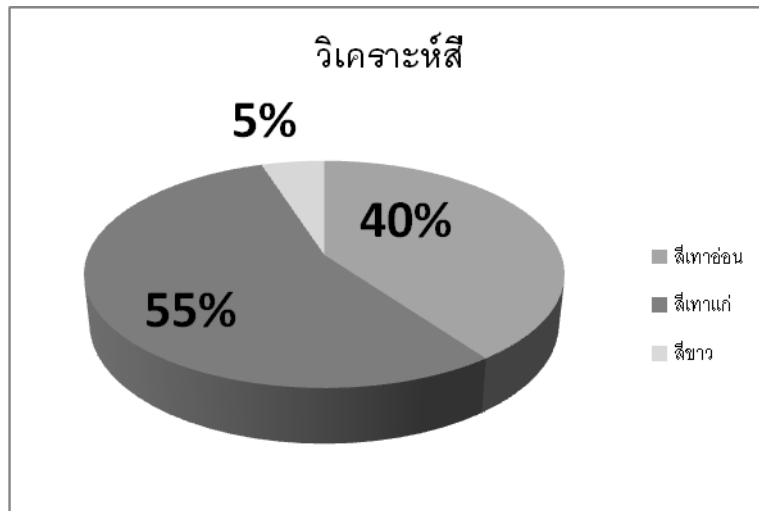
(1.3)

(1.3.1)*

(1.3.2)*

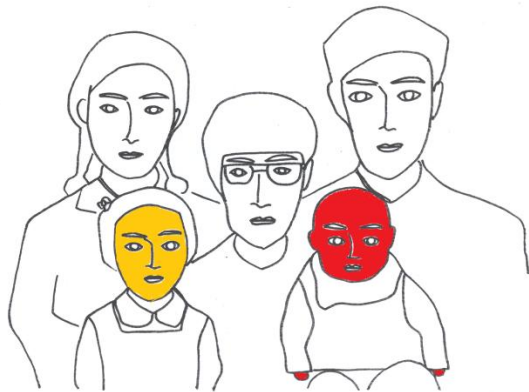
(1.4)

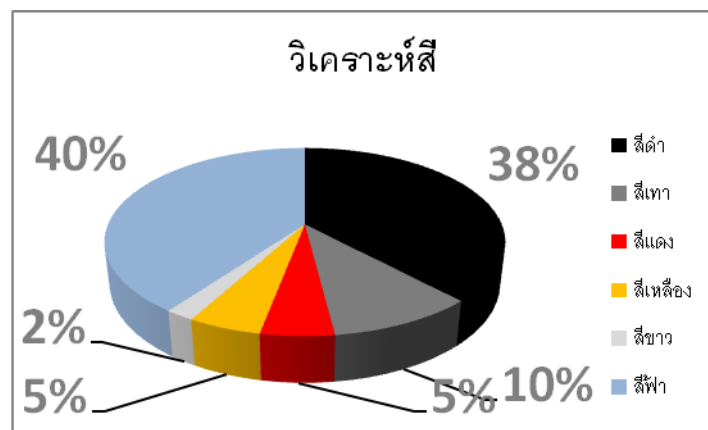
(1.4.1)*

(1.4.2)*

(1.4.3)*

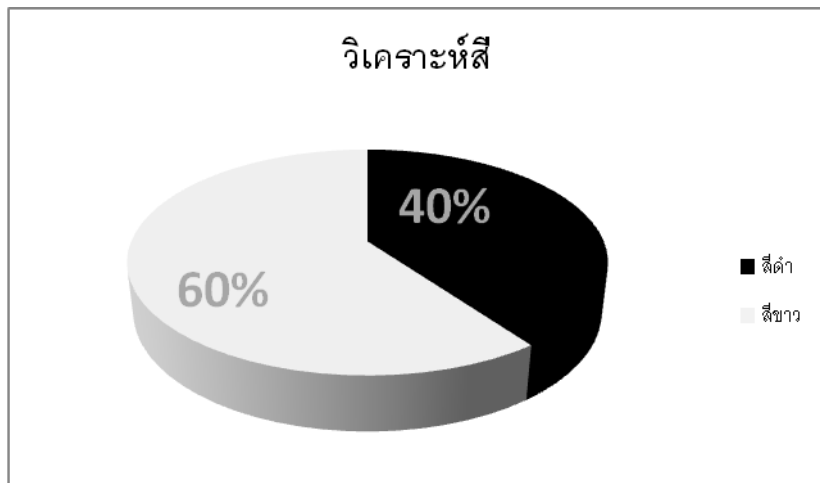
(1.5)

(1.5.1)*

(1.5.2*)

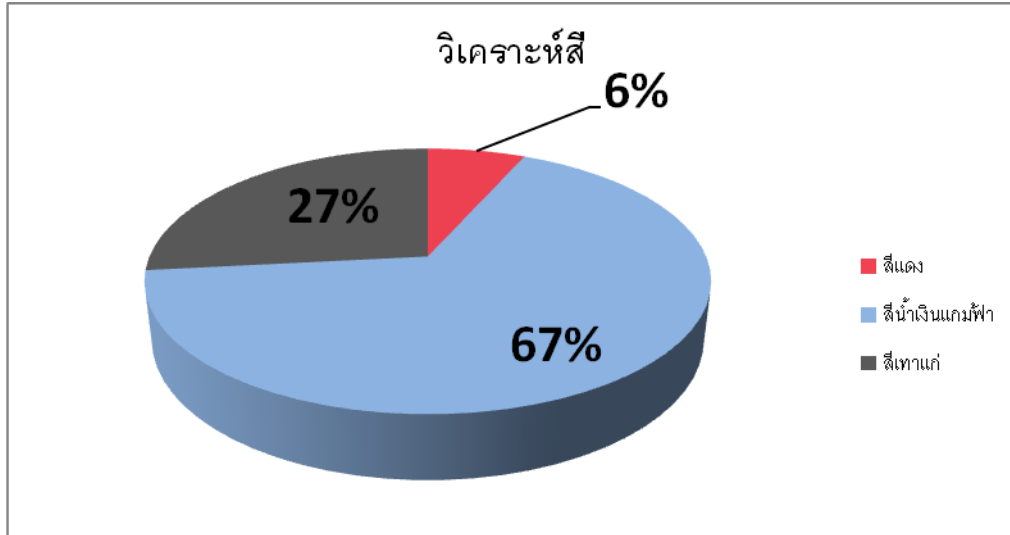
2.YUE MINJUN

(2.1)

(2.1.1)*

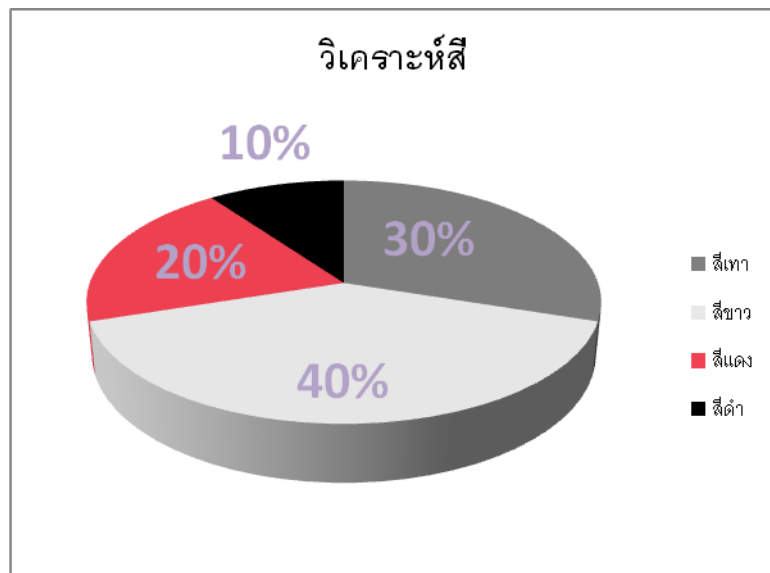

(2.2)

(2.2.1)*

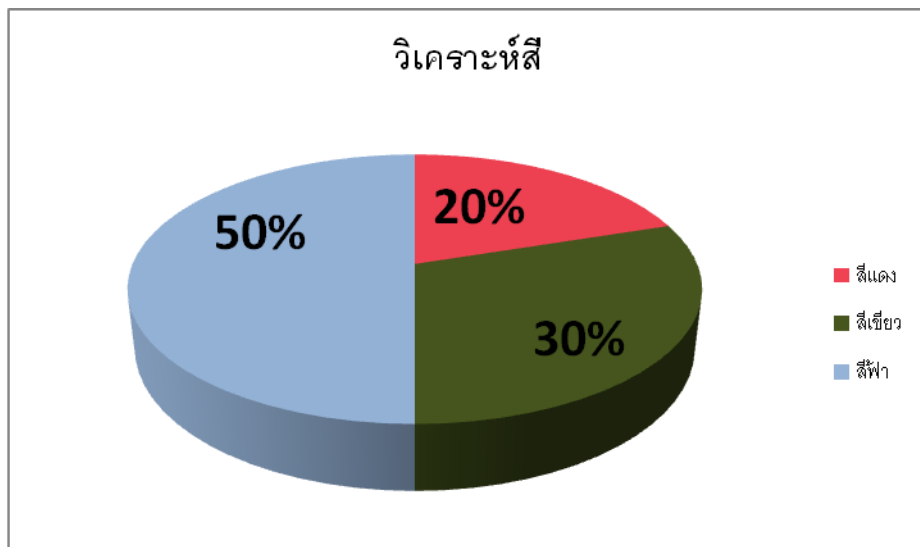

(2.3)

(2.3.1)*

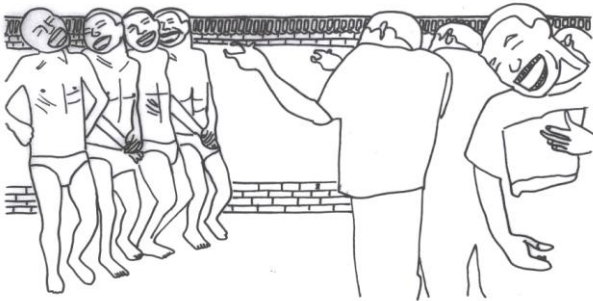

(2.4)

(2.4.2)

(2.4.1)*

(2.5)

(2.5.3)

(2.5.1)*

(2.5.2)*

3. WANG GUANGYI

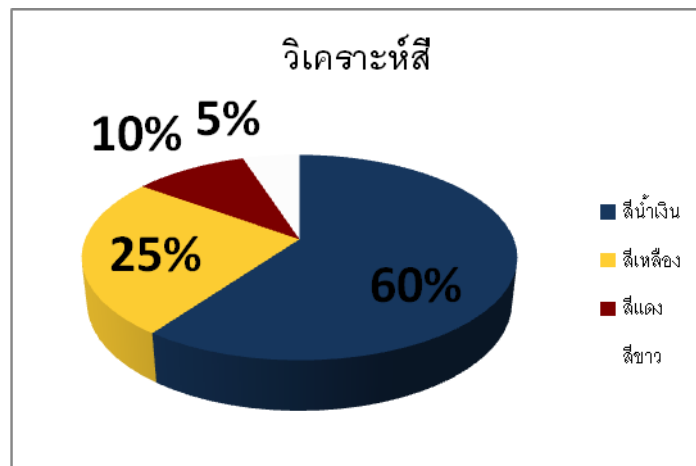
(3.1)

(3.1.1)*

(3.1.2)*

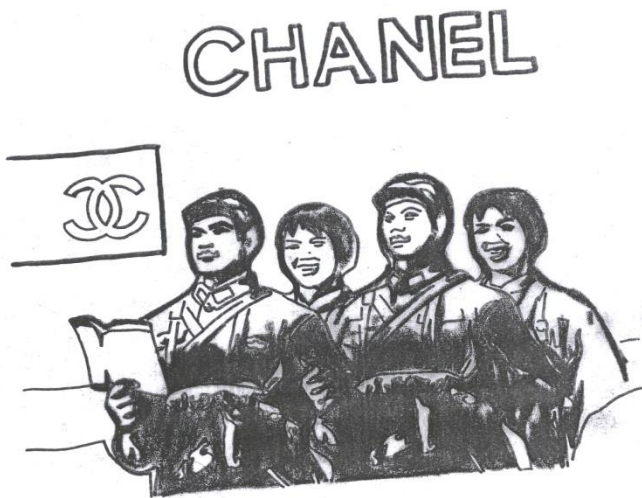

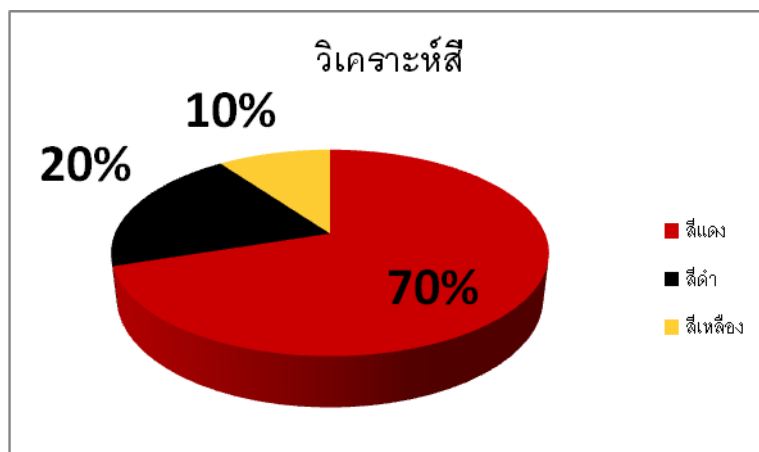
(3.2)

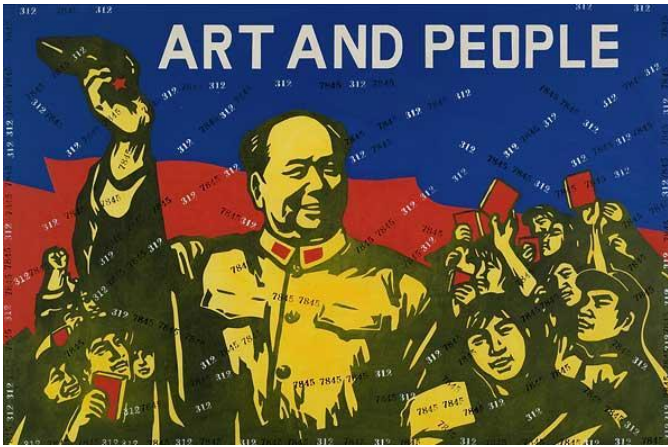

(3.2.1)*

(3.2.3)*

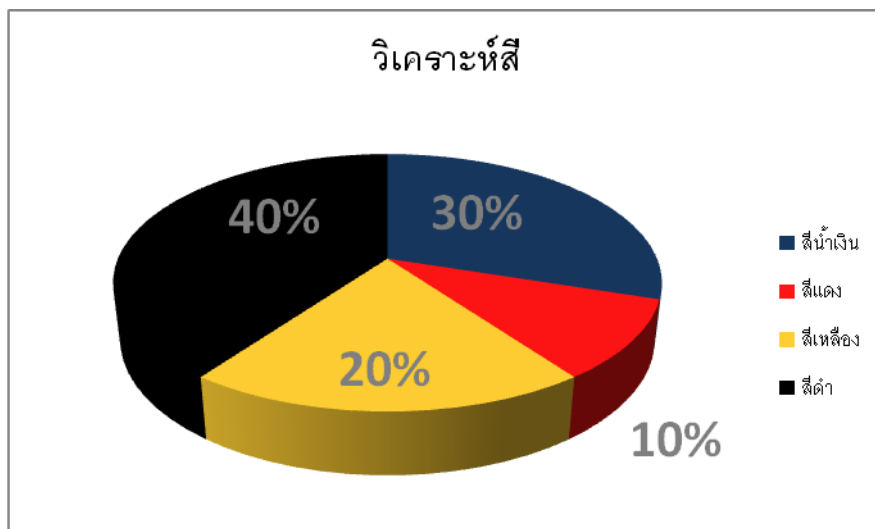
(3.3)

(3.3.2)*

(3.3.4)*

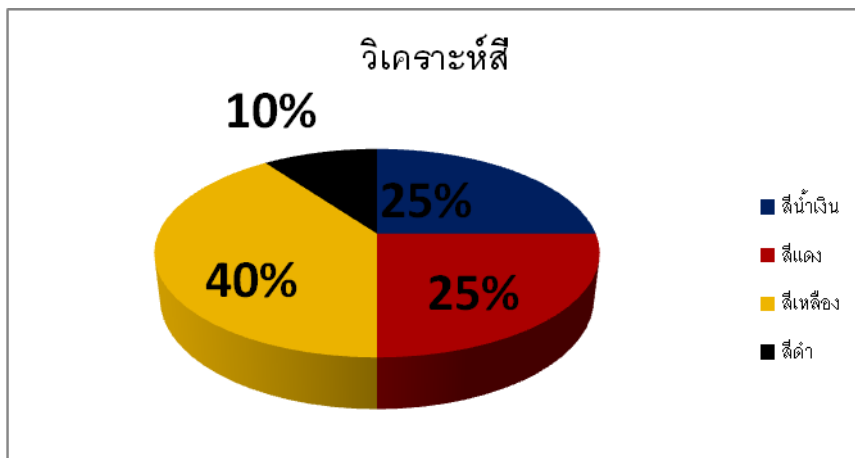
(3.4)

(3.4.1)*

(3.4.2)*

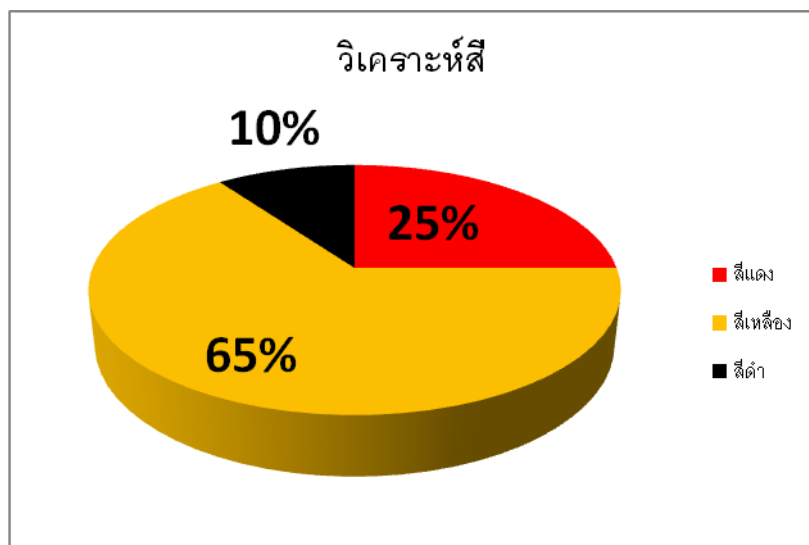
(3.5)

(3.5.1)*

(3.5.2)*

*คัดลอกเค้าโครงโดยผู้วิจัย

ชื่อเรื่อง	ศิลปะจีนสมัยใหม่
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวสุทธีณี วัฒนไวฑูรย์ชัย รหัสนักศึกษา 05520594
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สรวุฑ ดันฉีกุล
คำสำคัญ	ศิลปะจีน, การปฏิวัติวัฒนธรรม, เหตุการณ์จัตุรัสเทียนอันเหมิน

1.บทคัดย่อ

“ไม่มีใครเคยคาดคิดได้เลยว่าศิลปะเอเชียจะเติบโตมากขนาดนี้ จากที่ ครั้งหนึ่ง ศิลปินจีนเคยวาดภาพโฆษณาชวนเชื่อโดยไม่ได้รับค่าจ้าง แต่ตอนนี้พวกเขาได้ค่าตอบแทนผลงานบางชิ้นสูงที่สุดในเอเชียหรือแม้แต่ในตลาดศิลปะร่วมสมัยของโลก”

2.บทนำ

ภายหลังนโยบาย “ร้อยบุปผาบานสะพรั่ง ร้อยสำนักประชันแข่ง” ทำให้แนวคิดของประชาชนและของศิลปินมีความคลางแคลงใจต่อรัฐ ในขณะที่เดียวกันจีนกับโซเวียตมีความขัดแย้งกันครั้งใหญ่ ทำให้สหภาพโซเวียตประกาศลดความช่วยเหลือต่างๆด้วยเหตุนี้ประธานเหมาเจ๋อตงจึงได้ประกาศนโยบาย “ก้าวกระโดดครั้งยิ่งใหญ่” เพื่อให้ประเทศจีนสามารถยืนหยัดได้ด้วยลำแข้งของตนเองมากที่สุด ซึ่งนโยบายครั้งนี้กระทบต่อวงการศิลปินและวรรณกรรมเป็นอย่างมาก เพราะมีการกำหนดให้ศิลปินในแขนงๆต่างออกไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับชาวนาเพื่อที่จะได้เรียนรู้ชีวิตอันแท้จริงจริงประชาชนและถ่ายทอดเรื่องราวออกสู่ผลงานศิลปะไปพร้อมๆกันคือ ศิลปะต้องอยู่ภายใต้การกำกับของรัฐเท่านั้นจนทำให้วงการศิลปินและวรรณกรรมต้องเข้าสู่ยุคถดถอยทางความคิด ภายหลังศิลปินจีนเริ่มเฟื่องฟูในราว ค.ศ. 1980 และอุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ที่แทรกซึมในตอนนั้น ความรู้สึกดังกล่าวนำพาศิลปินหนุ่มสาวของจีนไปสู่ความหวังว่าพวกเขาจะสามารถมีส่วนร่วมฟื้นฟูวัฒนธรรมจีนหลังยุคมืดของการปฏิวัติวัฒนธรรม ความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงของวงการศิลปะจีนสมัยใหม่ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 กลายมาเป็นจุดเริ่มต้นของความเปลี่ยนแปลงของ คำว่า ศิลปะจีนร่วมสมัย (Contemporary Chinese Art) ทำให้ทิศทางการแสดงออกทางศิลปะยุคใหม่ได้ถูกจุดประกายขึ้นในคนหนุ่มสาวรุ่นปัจจุบัน พวกเขามองเห็นแต่เพียงกระแสความเปลี่ยนแปลงของประชาคมโลกรวมทั้งวัฒนธรรมตะวันตกที่ไหลบ่าเข้าสู่จีน สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้น นั่นก็คือ การแสวงหาทฤษฎีทางศิลปะใหม่ๆ รูปแบบงานศิลปะแบบที่ศิลปินไม่เคยเห็นมาก่อน โดยเฉพาะลัทธิศิลปะและ

เทคนิคต่างๆของศิลปะตะวันตกในสหรัฐอเมริกาและยุโรป แต่ต้องไม่ลืมว่า จีนยังเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ ดังนั้น ศิลปะในค่ายสังคมนิยมย่อมยังมีอิทธิพลต่อแนวทางการคิดของชาวจีนอยู่ เหนือสิ่งอื่นใดนั้นก็คือ ความคิดความอ่านและวัฒนธรรมแบบจีนที่ยังคงฝังรากลึกอยู่ในจิตวิญญาณแบบจีนอยู่เช่นเดิม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของศิลปะจีนตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์จนถึงสมัยสาธารณรัฐประชาชนจีน

2. เพื่อศึกษาผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงศิลปะจีนจากรูปแบบดั้งเดิมกลายเป็นศิลปะร่วมสมัยที่ได้รับอิทธิพลของศิลปะทางตะวันตกเข้ามามากซึ่งส่งผลกระทบต่อความคิดของประชาชนชาวจีนหรือกระทบต่อวัฒนธรรมจีนรวมทั้งแนวความคิดและอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปินจีนสมัยใหม่ซึ่งเป็นศิลปินร่วมสมัยของจีนที่มีการสร้างสรรค์และแสดงออกที่งดงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

3. เพื่อศึกษาถึงความหมาย ขอบเขตของสุนทรียศาสตร์ องค์ประกอบศิลป์ และศิลปวิจารณ์ซึ่งอธิบายครอบคลุมถึงลักษณะและประเภทของผลงานศิลปะ ความมีอยู่ของความงามและเกณฑ์ในการตัดสินความงาม

ขอบเขตในการศึกษา

ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของศิลปะจีนตั้งแต่ช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองของจีนจนถึงศิลปะสมัยใหม่ของจีน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันรวมทั้งศึกษาผลงานของศิลปินจีนสมัยใหม่

2. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของศิลปะจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ลักษณะองค์ประกอบ สุนทรียศาสตร์ในการมองภาพศิลปะและศิลปวิจารณ์

4. ศึกษาแนวคิดและลักษณะรูปแบบของศิลปินจีนสมัยใหม่

5. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศิลปะจีน

5.วิเคราะห์และประมวลผล

ข้อจำกัดในการศึกษา

เนื่องด้วยการทำการวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาที่ค่อนข้างจำกัด ทำให้ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ละเอียดเท่าที่ควร และแหล่งข้อมูลที่สามารถสืบค้นนั้นมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้เกิดเป็นอุปสรรคและข้อจำกัดในการทำการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของศิลปะจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบถึงหลักทฤษฎีในการชมความงามของศิลปะ
3. ทำให้ทราบถึงความคิดของศิลปินจีนร่วมสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของศิลปะจีนจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สามารถแบ่งหัวข้อออกเป็น 4 ส่วนได้แก่ ประวัติและการวิเคราะห์ภาพของZhang Xiaogang, ประวัติและการวิเคราะห์ภาพของYue Minjun, ประวัติและการวิเคราะห์ภาพของWang Guangyi และสารบัญญภาพ

1. Zhang xiaogang(张晓刚: 1958-ปัจจุบัน)

เกิดที่เมือง कुหนิง มณฑลยูนนาน ปี ค.ศ. 1982 ได้เข้าศึกษาต่อทางด้านศิลปะที่สถาบันวิจิตรศิลป์เสฉวน ในช่วงระหว่างการเป็นนักศึกษาได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชุมนุมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยที่เทียนอันเหมิน โดยเฉพาะการส่งผลงานเข้าร่วมแสดงในนิทรรศการจินหัวก้าวหน้าเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ 1989 ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรุงปักกิ่ง และสุดท้ายเมื่อการชุมนุมของกลุ่มนักศึกษาก็ได้ยุติลง จึงเสียดัง ได้หยุดการวาดภาพลงชั่วคราว หลัง ค.ศ. 1992 วงการศิลปะจีนได้รับการฟื้นฟูและเกิดการสร้างสรรค์ผลงานจากศิลปินคนรุ่นใหม่เช่น จางเสี่ยวกั๊งกับเพื่อนพ้องที่ได้ร่วมกันจัดนิทรรศการศิลปะสัญจรขึ้น และตระเวนนำผลงานออกแสดงในหลายเมืองตั้งแต่ปักกิ่ง กวางโจว ฉงชิ่ง เซี่ยงไฮ้และเทียนหยาง เพื่อแสดงจุดยืนของแนวร่วมศิลปินจีนรุ่นใหม่ที่กำลังคัดค้านแสดงออกในแบบฉบับของตนเอง นับตั้งแต่จางเสี่ยวกั๊งค้นพบแนวทางและรูปแบบจิตรกรรมในแบบฉบับของตนเอง ตั้งแต่ ค.ศ. เป็นต้นมา เขาผ่านการแสดงผลงานนิทรรศการในต่างประเทศต่างๆ มากกว่า 26 ครั้ง ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ เป็นการแสดงผลงานนิทรรศการในต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อิตาลี เช็ก ฝรั่งเศส ฟินแลนด์ นอร์เวย์ บราซิล อินโดนีเซีย

และเกาหลีใต้ ส่วนที่เหลือเป็นการแสดงผลงานในจีนและฮ่องกง เอกลักษณ์ในสไตลิ่งงานของจางเสี่ยวกั๋งที่ผู้ชมดูแล้วก็รู้ว่าเป็นของเขา นั่นก็คือ ภาพคนครึ่งตัวที่ต่างยืนนิ่ง และมีสีหน้าที่เรียบเฉย มีตัวตาก็ใส่ชื่อแต่หมองหม่นไร้อารมณ์ความรู้สึกใดๆ ให้ปรากฏ คนทุกคนในภาพจะเพ่งมองมาข้างหน้าอย่างลึกซึ้ง ดังที่มีนักวิจารณ์งานศิลปะกล่าวไว้ว่าเป็นการมองที่ไม่สามารถเดาได้ว่าคิดอะไรอยู่ในใจและเป็นอาการนิ่ง เงียบ และสงบอย่างประหลาด ส่วนใหญ่แล้วบุคคลในภาพจะเป็นรูปของครอบครัว เช่น พ่อแม่ลูก หรือคู่สามีภรรยา รวมทั้งใบหน้าเด็กๆ ที่เงียบสงบด้วยแวตาศีรษะชื่อ เป็นต้น บรรยากาศในภาพจึงมีแต่สีในโทนเทาและมีความงามที่น่าประหลาด การจัดองค์ประกอบและวาดออกมาในลักษณะเช่นนี้ จางเสี่ยวกั๋งเคยให้สัมภาษณ์ว่ามาจากอิทธิพลของสองศิลปินจากตะวันตกคือ ปาโปล ปิกัสโซ¹ ผู้นำในศิลปะลัทธิบาศกนิยม (Cubism)² และ ซัลวาดอร์ ดาลี³ ผู้นำของศิลปะลัทธิเหนือจริง (Surrealism)⁴ ดังนั้น เขาจึงผสมรูปแบบจิตรกรรมทั้งสองแบบรวมเข้าไว้ด้วยกัน ภาพต่างๆ จึงเป็นการตัดทอนให้เหลือเพียงแก่นแท้แบบสัญลักษณ์และยังแฝงความหมายเหมือนภาพฝันจินตนาการ ทุกวันนี้จางเสี่ยวกั๋งพำนักอยู่ในปักกิ่งและเป็นศิลปินรุ่นใหม่ที่กำลังสร้างสรรค์ผลงานในแบบตนเองที่นักวิจารณ์ศิลปะเรียกกันว่าเป็นภาพวาดแบบ “สัญลักษณ์นิยมแบบเหนือจริง” (Symbolist-Surrealism) Zhang Xiaogang เริ่มวาดภาพชุด "Bloodline : The Big Family" มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 เกิดขึ้นมาจากความทรงจำในวัยเด็กอันเป็นช่วงเวลาของการปฏิวัติวัฒนธรรม (Cultural Revolution)⁵ Zhang Xiaogang ชอบใจรูปถ่ายของครอบครัวสมัยเก่าในยุค 1950-1970 ที่มีเสน่ห์และเป็นที่ยึดและยอมรับกันไปทั่วว่าเป็นภาพวาดที่มีความสวยงามและมีลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและหาดูได้ยากในปัจจุบัน เป็นภาพถ่ายครอบครัวที่ทุกคนในภาพมีหน้าตาที่

¹ ปาโปล ปิกัสโซ (ค.ศ. 1881- 1973) จิตรกรเอกของโลก เป็นบุคคลที่นิตยสาร TIME ยกย่องให้เป็นศิลปินที่มีพรสวรรค์ในการสร้างสรรค์มากที่สุดในคริสต์ศตวรรษที่ 20

² ลัทธิบาศกนิยมหรือลัทธิคิวบิสม์(Cubism)ลัทธิศิลปะของตะวันตกช่วงคริสต์ศตวรรษที่20 เป็นการมองรูปทรงทุกสิ่งในเชิงปริมาตรและถ่ายทอดในลักษณะภาพที่ตัดทอนแบบเรขาคณิต

³ วาดอร์ ดาลีเป็นจิตรกรช(11 พฤษภาคม พ.ศ. 2447 – 23 มกราคม พ.ศ. 2532) จิตรกรชาวสเปน มีชื่อเสียงจากผลงานภาพวาดแนวเหนือจริง

⁴ ลัทธิเหนือจริง(Surrealism)ศิลปะแนวนี้ถ่ายทอดเรื่องราวเหนือธรรมชาติ ถ่ายทอดสิ่งที่อยู่ในความฝันออกมา มีความสำคัญอยู่ที่ การแสดงออกของจิตใต้สำนึกอย่างอิสระ-ปราศจากการควบคุมของเหตุผล มีความฝันและอารมณ์ จินตนาการ ค่อนข้างโน้มเอียงไปในทางกามวิสัย หลักการของเซอร์เรียลลิสม์คือ จินตนาการเป็นส่วนสำคัญของการแสดงออก

⁵ การปฏิวัติทางวัฒนธรรม ช่วงปี พ.ศ. 2509-2519 (ค.ศ. 1966-1976)มีการใช้ระบบคอมมูน (แนวคิดว่าทรัพย์สินทุกอย่างเป็นของรัฐ) โดยคอมมูนนี้เป็นจุดเริ่มของการปฏิวัติวัฒนธรรมเพราะคอมมูนการเลี้ยงดูได้ปลูกฝังแนวคิดสังคมนิยม และคอมมิวนิสต์ให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ของจีนในสมัยนั้น เป็นผลให้ระบบเครือญาติที่เคยเข้มแข็งอ่อนแอลง

เครื่องปริมาตรจากรอยยิ้ม ภาพชุดดังกล่าวมีจำนวนมากมายหลายภาพและบุคคลต่างๆที่ปรากฏอยู่ในภาพต่างก็มีความแตกต่างกันไป มีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ชายและหญิง ภาพเดี่ยว ภาพคู่และภาพหมู่ Zhang Xiaogang ให้ความสนใจกับความสลับซับซ้อนของความสัมพันธ์ภายในครอบครัว อารมณ์และชีวิตของคนในครอบครัวใหญ่ซึ่งแนวคิดเรื่องครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีสายโลหิตเดียวกัน แต่คนต่างก็เชื่อมโยงกันผูกพันกันและบางครั้งก็ประจันหน้ากัน เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจและเป็นแนวคิดที่สร้างความรู้สึผูกพันของชาวจีนที่มีมาเป็นเวลานาน เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของจีนซึ่งสายโลหิตก็ยังคงมีอิทธิพลและเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังการดำเนินการและการตัดสินใจต่างๆมาจนทุกวันนี้เช่นกัน

Zhang Xiaogang กล่าวถึงความคิดที่นำไปสู่การสร้างงานชุด "Bloodline : The Big Family" ว่า เราทุกคนอยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่ บทเรียนแรกๆที่ทุกคนต้องเรียนรู้คือ ทำอย่างไรที่จะปกป้องตนเองและเก็บเอาความเด่นของตัวเองซ่อนไว้ให้พ้นจากสายตาของคนอื่น ในขณะที่ในเวลาเดียวกันก็ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในฐานะที่เป็นคนในครอบครัวใหญ่ ครอบครัวคือสิ่งที่สานต่อชีวิต ให้พลัง ความหวัง ชีวิต ความอยาก ความรัก ครอบครัวเป็นรูปแบบขั้นพื้นฐานของชีวิต ต่างคนต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน

แนวคิดของภาพชุด "Bloodline : The Big Family" คือการสร้างภาพถ่ายครอบครัวจำลองขึ้นมาใหม่ แต่เป็นภาพถ่ายที่ไม่ใช่ของจริงและไม่เป็นความจริงในปัจจุบันอีกต่อไป Zhang Xiaogang จึงได้วาดภาพครอบครัวเหล่านั้นขึ้นมาใหม่โดยวาดคนในภาพให้มีใบหน้าแบบคนจีนหลายๆ มีสีหน้าที่เย็นชา ไร้อารมณ์ปราศจากรอยยิ้ม ตากลมโต แผลงไว้ด้วยความหวาดกลัว แทนที่จะให้บุคคลที่อยู่ในภาพมีสีหน้าที่ทำทางที่แสดงให้เห็นถึงความสุขเช่นภาพถ่ายหรือภาพวาดในปัจจุบัน ในภาพวาดชุด "Bloodline : The Big Family" นั้น ใบหน้าของบุคคลต่างๆที่ปรากฏอยู่ในภาพแสดงให้เห็นถึงคนแต่ละวัยในครอบครัวใหญ่หน้าตาแสดงถึงความบริสุทธิ์ ดวงตากลมโต สวมแว่นตาและทรงผมแบบดั้งเดิม เป็นภาพสะท้อนความทรงจำที่เกี่ยวกับครอบครัวใหญ่แบบดั้งเดิมของจีนที่ประกอบด้วยผู้คนจำนวนมากที่มีความเกี่ยวพันกันทางสายโลหิตทุกคนสามารถนับญาติกันได้ สามารถเชื่อมโยงกันได้ แต่วัฒนธรรมดังกล่าวก็เปลี่ยนไปเนื่องมาจากการปฏิวัติวัฒนธรรม ในทุกภาพวาดของชุด "Bloodline : The Big Family" หากสังเกตดูดีๆ จะพบว่าภาพทุกภาพมีสิ่งแปลกปลอมอยู่สองสิ่งคือ "เส้นแดง" และ "รอยเปื้อน" เส้นแดงมีความหมายถึงสายโลหิตที่เชื่อมต่อคนในภาพเข้าด้วยกันและเชื่อมโยงไปถึงอดีต ส่วนรอยเปื้อนที่อยู่บนใบหน้าคล้ายดำหนามี่ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่าภาพดังกล่าวไม่ใช่ภาพถ่าย แต่เป็นภาพถ่ายปลอมหรือเป็นการปลอมภาพถ่ายเพราะมีการเสริมแต่งสิ่งแปลกปลอมเข้าไปในภาพ

ผลการศึกษา

วิเคราะห์ห้องศิลปะประกอบภาพ

1. ศิลปินใช้เส้นเป็นแกนสำคัญซึ่งเส้นเหล่านี้สามารถบอกความรู้สึกที่เกิดจากเส้นได้ เช่น เส้นตรงให้ความรู้สึกแข็งแรง แน่นอน ตรง เข้ม ไม่ประนีประนอม หยาบ และ เอาชนะและและยังสามารถบอกความรู้สึกจากทิศทางของเส้นได้ เช่น เส้นตั้งตรงเป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคง ขริม เอาจริงเอาจังเส้นโค้งวงแคบ เปลี่ยนทิศทางเร็ว มีพลังเคลื่อนไหวรุนแรง เส้นตั้งให้ความรู้สึกเงียบขริม จริงจัง มั่นคง แข็งแรง และเป็นสัญลักษณ์ของความถูกต้อง (ภาพที่1.1.1)* (ภาพที่1.2.1)* (ภาพที่1.3.1)* (ภาพที่1.4.1)* และ (ภาพที่1.5.1)*

2. น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงและเงา ซึ่งบริเวณที่น้ำหนักตัดกันจะดึงดูดความสนใจ มีการใช้น้ำหนักให้แสงเข้าทางด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งเป็นเงา เป็นวิธีการของศิลปินที่เขียนภาพแบบเหมือนจริงทั่วไป (ภาพที่1.1.2)* (ภาพที่1.2.2)* (ภาพที่1.3.2)* (ภาพที่1.4.2)* (ภาพที่1.5.2)*

3. สีแดง มีความหมาย ความปรารถนา, เลือด, มีชีวิตชีวา, ความรัก, การอยู่รอด, การปฏิวัติ, การดึงดูดความสนใจ, ความรักในความคิดของชาวจีนที่แสดงให้เห็นถึงเพศชายจะมีความสำคัญมากกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะถูกชายซึ่งครอบครัวจะให้ความสำคัญมากกว่าถึงแม้จะเกิดมาเป็นน้องชายก็ตามส่วนสีเหลืองจะหมายถึงบริสุทธิ์, อ่อนแอ, ผู้ตามซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคิดความเชื่อของชาวจีนว่า เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ ไม่มีบทบาทความสำคัญและต้องผู้ตามเพศชายทั้งยังต้องฟังคำสั่งจากเพศชายตลอด(ภาพที่1.1.3)* (ภาพที่1.4.3)*

2. เยี่ยมินจวิน (YUE MINJU 岳敏君: ค.ศ1962-ปัจจุบัน)

เกิดที่เมืองต้าซิง มณฑล เฮย์หลงเจียง ได้ออกไปทำงานช่วยเหลือทางบ้านเมื่ออายุได้เพียง 17 ปี โดยทำงานเป็นช่างไฟฟ้าอยู่ในบริษัทน้ำมันที่เมืองเทียนจิน แต่ด้วยความรักและสนใจที่จะเรียนศิลปะ ปี ค.ศ. 1985 เยี่ยมินจวิน จึงลาออกจากงานเพื่อออกไปศึกษาต่อที่คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยครุเหอเป่ย์ ในระหว่างที่เรียนอยู่เพียงชั้นปีที่2 เขาก็ได้รับเกียรติจากทางสถาบันนำผลงานศิลปะออกแสดงเป็นครั้งแรกใน “นิทรรศการศิลปะ ‘ไซส์ s’” ที่พิพิธภัณฑน์แห่งมณฑลเหอเป่ย์ แต่ทว่าเมื่อตอนที่เขสำเร็จการศึกษาก็ได้เกิด

เหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน และส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางศิลปะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภายหลังจากเหตุการณ์ที่จัตุรัสเทียนอันเหมินเขาได้ปลีกตัวออกไปจากสังคมเพื่อหาคำตอบและเส้นทางของชีวิต จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาสไตล์การทำงานในแบบฉบับของตนเอง เขาได้วาดรูปเพื่อนๆ และตัวเองด้วยมุมมองที่ประชดประชันและแฝงไว้ด้วยอารมณ์ขันเป็นใบหน้าที่เป็นอันตราย หัวเราะ และไม่ใช่เป็นการหัวเราะธรรมดาๆ แต่เป็นการหัวเราะอย่างเต็มที่ นักวิจารณ์งานศิลปะสมัยใหม่ได้พูดถึงภาพ “เสียงหัวเราะของเยี่ยหมินจวิน” ไว้ว่า ภาพต่างๆ ดังกล่าวล้วนแฝงไว้ด้วยอารมณ์ตลกขบขันในเชิงเสียดสีชีวิตและสังคม หลายภาพเป็นตลกร้ายที่ดูแล้วต้องอึ้งอยู่พักใหญ่ แต่ก็สร้างความประทับใจให้แก่ผู้ดูเช่นกัน ซึ่งในภายหลังเยี่ยหมินจวินได้ให้สัมภาษณ์ว่า เขาได้รับแรงบันดาลใจในภาพใบหน้าสะท้อนอารมณ์จากเพื่อน ศิลปินอีกคนหนึ่งคือ เก็งเจี้ยนอี้ (Geng Jianyi)⁶ ที่นำผลงานชุด “ใบหน้า” แสดงในนิทรรศการจีนหัวก้าวหน้าในกรุงปักกิ่งเมื่อ ค.ศ. 1989 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันที่ได้เกิดเหตุการณ์ที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน ในปีค.ศ. 1995 นับเป็นปีแห่งการเริ่มต้นอาชีพศิลปินอย่างเต็มตัว เพราะเป็นปีแรกที่เยี่ยหมินจวินได้นำผลงานศิลปะออกแสดงในต่างประเทศต่างๆ หลังจากนั้นมาชื่อของ “เยี่ยหมินจวิน” จึงกลายเป็นชื่อศิลปินชาวจีนที่มีการเชื้อเชิญให้นำผลงานออกแสดงมากที่สุด ผลงานศิลปะของเยี่ยหมินจวินมีทั้งงานจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ เอกลักษณ์ในผลงานของเยี่ยหมินจวินจะเป็นภาพที่ใครเห็นก็จดจำได้เป็นภาพที่เมื่อดูแล้วยังต้องอึ้งอยู่พักใหญ่แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ดูได้เช่นกัน ภาพใบหน้าเป็นเสียงหัวเราะของชายอารมณ์ดี (ซึ่งก็คือใบหน้าของเขาเอง) กลายเป็นสัญลักษณ์ติดตัวเขาไปทุกหนทุกแห่ง การวาดรูปของเขาเป็นรูปแบบที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการประยุกต์ทางสีและองค์ประกอบเหมือนภาพลายเส้น แต่สีเส้นที่ใช้คล้ายภาพประกอบและโปสเตอร์ การวาดในลักษณะนี้เป็นการใช้สีและภาพเชิงสัญลักษณ์เชิงเสียดสีและอารมณ์ขันอย่างเหลือเฟือ เป็นการวาดด้วยองค์ประกอบแบบการปฏิบัติและแฝงไว้ด้วยความหมายเชิงเสียดสี ในเนื้อหาของภาพนั้นจะมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ต่างๆ อาทิ ภาพดวงอาทิตย์ รังแดง โคมแดง เทียนอันเหมิน คำขวัญ และ หมวกทหาร เป็นต้น เป็นสัญลักษณ์ที่เยี่ยหมินจวินนำมาใช้การสร้างสรรค์เป็นผลงานในแบบอย่างที่ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน รวมทั้งการวาดด้วยเนื้อหาภาพเชิงล้อเลียนงานศิลปะระดับโลกของศิลปินชื่อดัง เช่น เออแซน เดอลาครัว⁷ และ

⁶ เก็งเจี้ยนอี้ (Geng Jianyi: 耿建翌: 1962-ปัจจุบัน)

⁷ แฟร์ดีนันด์-วิกตอร์-เออแซน เดอลาครัว [Ferdinand-Victor-Eugène Delacroix; 26 เมษายน พ.ศ. 2341 (ค.ศ. 1798) - 13 สิงหาคม พ.ศ. 2406 (ค.ศ. 1863)] เป็นศิลปินชาวฝรั่งเศส

โมนันต์⁸ ผลงานภาพของเยี่ยหมินจวินได้สร้างสถิติซื้อขายสูงสุดในเอเชียคือภาพชื่อ “การสังหารหมู่” (ภาพที่ 2.5) ซึ่งล้อเลียนจากภาพชื่อ “การสังหารหมู่ที่ซิวอส” (ภาพที่ 2.5.3) ของเดอลาคัวซ์ซึ่งมีเนื้อหาแสดงการเสียดสีถึงเหตุการณ์การปราบปรามที่จัตุรัสเทียนอันเหมินเมื่อปี ค.ศ.1989 และภาพชื่อ “แดนประหาร” (ภาพที่ 2.4) ซึ่งล้อเลียนจากภาพชื่อ “คำสั่งประหารประชาชนผู้รักชาติของจักรพรรดิแม็กซิมิเลียน”⁹ (ภาพที่ 2.4.2) ของโมนันต์ ที่กลายเป็นภาพวาดที่มีราคาสูงสุดของจิตรกรรมจีนสมัยใหม่ในปี ค.ศ. 2007

ผลการศึกษา

วิเคราะห์ห้องศิลปะประกอบภาพ

1. จากภาพ “การสังหารหมู่” (ภาพที่ 2.5) ของเยี่ยหมินจวินนั้นเป็นภาพที่แสดงออกถึงรอยยิ้มที่ดูเปี่ยมสุขของนักโทษที่เปลือยกายและใบหน้าอันระริบระรินของผู้คุมที่แฝงไปด้วยการเสียดสีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในจัตุรัสเทียนอันเหมินในรูปภาพมีลักษณะใบหน้าที่ใหญ่เกินจริงไม่สมเหตุสมผลซึ่งนำมาล้อเลียนความเครียดของสังคมจีนในปัจจุบันและจาก(ภาพที่ 2.5)ที่ลอกเลียนแบบจากภาพที่(2.5.3)ภาพชื่อ “คำสั่งประหารประชาชนผู้รักชาติของจักรพรรดิแม็กซิมิเลียน” เมื่อดูแล้วทำให้มีความรู้สึกว่าเป็นภาพที่เห็นการฆ่ากันเป็นเรื่องสนุกสนานไม่ได้สนใจใยดีอะไรเลยและเมื่อดูจากองค์ประกอบภาพแล้วศิลปินเยี่ยหมินจวินมีการใช้สีดำที่ลดลงจากภาพจริงและจากส่วนตรงกลางภาพนั้น ที่มีคนยืนชูมือนั้นซึ่งแตกต่างจากภาพจริงที่มีผู้หญิงถือธงสีแดง แสดงให้เห็นถึงการดีใจกับที่เห็นคนตายเป็นเรื่องสนุกสนาน

2. สัญลักษณ์จากภาพที่(2.1)เป็นการล้อเลียนสังคมการปกครองจีนที่มีเทพีเสรีภาพเป็นแบล็กกราวด้านหลังเป็นการเสียดสีการปกครองจีนที่ไม่มีเสรีภาพอย่างแท้จริง ถึงอย่างไรก็สามารถเห็นได้ว่าศิลปินจีนยุคใหม่สามารถแสดงออกทางความคิดของตนเองออกมาได้อย่างแท้จริง อีกภาพหนึ่งคือ(ภาพที่ 2.3)มีสัญลักษณ์คือ หมวกทหารซึ่งแสดงการล้อเลียน “หน่วยพิทักษ์แดง” หรือ “เรดการ์ด”¹⁰ ทหารจีน

⁸ เอ็ดวาร์ มาแน (ฝรั่งเศส: Édouard Manet, 23 มกราคม ค.ศ. 1832 - 30 เมษายน ค.ศ. 1883) เป็นจิตรกรสมัยอิมเพรสชันนิสม์คนสำคัญของประเทศฝรั่งเศสในคริสต์ศตวรรษที่ 19

⁹ “การประหารชีวิตของจักรพรรดิแม็กซิมิเลียนแห่งเม็กซิโก” (Execution of Emperor Maximilian of Mexico) – ค.ศ. 1868, หอศิลป์, มันไฮม์,

¹⁰ การจัดตั้งกองกำลังทหารเยาวชนที่เรียกกันว่า หงเว่ยปิง “หน่วยพิทักษ์แดง” หรือ “เรดการ์ด” มีหน้าที่คอยสอดส่องดูแลและต่อต้านผู้ที่คัดค้านการปฏิวัติวัฒนธรรมอย่างรุนแรง

ในช่วงเหตุการณ์จัตุรัสเทียนอันเหมินซึ่งมีเยาวชนเรดการ์ดนับล้านเพื่อร่วมชุมนุมซึ่งทหารเรดการ์ดเหล่านี้มีความโหดเหี้ยมไม่ต่างจากอันธพาลที่ทำร้ายแย่งชิงทรัพย์สินของประชาชนและไม่เห็นกฎหมายอยู่ในสายตา

3. เป็นภาพสีน้ำมันเป็นรูปภาพคน หน้าใหญ่ ยิ้มยิงฟันหรือไม่ก็หัวเราะปากกว้างซึ่งดูคล้ายกับโปสเตอร์โฆษณาชวนเชื่อสมัยคอมมิวนิสต์และส่วนที่ศิลปินมักจะใช้มักจะเป็นโทนสีฟ้าซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอิสระ

3. หวางกว้างอี้(WANG GUANGYI:王广义 1957-ปัจจุบัน)

เกิดที่เมืองฮาร์บิน มณฑลเฮย์หลงเจียง มีอีกชื่อหนึ่งว่า “หวางป้อเหอ” จบการศึกษาในสาขาจิตรกรรมสีน้ำมันที่สถาบันวิจิตรศิลป์เจ้อเจียงเมื่อปี ค.ศ. 1984 ในช่วงก่อนเหตุการณ์จัตุรัสเทียนอันเหมินในปี ค.ศ. 1989 หวางกว้างอี้ได้ส่งผลงานศิลปะเข้าร่วมในนิทรรศการศิลปะจีนหัวก้าวหน้า โดยเขาวาดรูปประชนาเหมา จำนวน 8 ภาพ นำแสดงออกในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1989 พอเหตุการณ์ที่เทียนอันเหมินเกิดขึ้นขบวนการนักศึกษาถูกงดกิจกรรมทางการเมืองอย่างสิ้นเชิง หวางกว้างอี้จึงตอบรับคำเชิญจากสถาบันมาเป็นอาจารย์สอนอยู่ในสถาบันอุตสาหกรรมศิลป์หูเป่ย์ เมืองหวู่ฮั่น จากการเป็นศิลปินรุ่นใหม่และผ่านการแสดงผลงานในพิพิธภัณฑ์จีนหัวก้าวหน้าต่อมาจึงได้นำผลงานเปิดการแสดงที่พิพิธภัณฑ์แปซิฟิก-เอเชียรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ทำให้หลังจากนั้นผลงานของหวางกว้างอี้้นำแสดงออกเกือบทั่วโลก และได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลกลางว่าเป็น “ศิลปินชั้นหนึ่ง” งานศิลปะของเขาเป็นศิลปะแบบจิตรกรรมสีน้ำมันที่ได้สร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวขึ้นมาจนนักวิจารณ์งานศิลปะกล่าวถึงผลงานของเขาว่า เป็นรูปแบบ “ป้อปอาร์ตแนวใหม่”(New Pop Art)หรืออาจเรียกได้อีกชื่อคือ “จิตรกรรมแบบประชานิยม(ป้อปอาร์ต)การปฏิบัติ” ทั้งนี้เพราะในภาพจิตรกรรมสีน้ำมันของหวางกว้างอี้เป็นการสะท้อนภาพวาดของการปฏิวัติวัฒนธรรมที่หัวหาญ แกร่งกร้าว และทรงพลัง มาผสมกับภาพพิมพ์แกะไม้ช่วงสงครามจีน-ญี่ปุ่น ทั้งสองรูปแบบรวมเข้าไว้ด้วยกันและใช้เนื้อหาในเชิงเสียดสีสังคมที่มีแต่ความฟุ้งเฟ้อและความหลงใหลตะวันตกทุนนิยม ทั้งๆที่จีนนั้นเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ สินค้าแบรนด์เนมชื่อดังจากอเมริกาและสหภาพยุโรป ที่ถูกนำมาล้อเลียนจึงล้วนแต่เป็นสัญลักษณ์ที่ใครๆรู้จัก เช่น สัญลักษณ์ของโคคา-โคล่า เป๊ปซี่ โซนี่ โนเกีย โมโตโรล่า เป็นต้น โดยวิธีดังกล่าวเป็นการนำภาพแนวการปฏิวัติวัฒนธรรมซึ่งเดิมทีใช้ในการปลุกระดมมวลชนแต่หวางกว้างอี้ใช้เป็นการต่อต้านแบรนด์เนมชื่อดังๆจากตะวันตกได้อย่างแยบยล ภาพวาดสีน้ำมันในรูปแบบภาพพิมพ์แกะไม้ยุคการปฏิวัติวัฒนธรรมจะใช้ในแนวป้อปอาร์ต(ศิลปะประชานิยม)จึงสร้างความ

แปลกใหม่และสร้างความคิดออกนอกกรอบของศิลปินในรูปแบบดังกล่าว ให้กลายมาเป็นภาพแนวเสียดสีที่เป็นกระแสนิยมอยู่ในปัจจุบัน

ผลการศึกษา

วิเคราะห์ภาพ

1. หว่างกว้างอี้ได้นำภาพวาดในสมัยการปฏิวัติวัฒนธรรมนำมาเสียดสีสังคมในยุคปัจจุบันที่ลุ่มหลงในทุนนิยมตะวันตกถ้าสังเกตจากภาพทุกภาพแล้วจะเห็นได้ว่ากลุ่มคนที่นำมาวาดล้อเลียนนั้นจะเป็นกลุ่มประชาชนทุกชนชั้นซึ่งมีทั้งชนชั้นกรรมาชีพ ปัญญาชน ทหาร และคนทั่วไปเนื่องจากเรื่องราวในยุคปฏิวัติวัฒนธรรมนั้นจะแสดงเนื้อหาได้แก่เพียงเรื่องราวของสงคราม การปลดแอกของประชาชน สงครามต่อต้านญี่ปุ่นซึ่งถ้าสังเกตให้ดีแล้ว นอกจากจะเสียดสีสังคมที่ลุ่มหลงในทุนนิยมตะวันตกแล้วยังเสียดสีเรื่องสังคมจีนในปัจจุบันที่มีความไม่เท่าเทียมกันอีกด้วยซึ่งรูปทุกรูปทั้งเพศชายจะอยู่เหนือเพศหญิงตลอด หรือเพศหญิงก็จะต้องตามหลังเพศชายเสมอ หรือในรูปนั้นก็จะมีเพศหญิงอยู่ด้วยเลย(ภาพที่3.1) (ภาพที่3.2) (ภาพที่3.4) (ภาพที่3.5)

2. (ภาพที่3.1) ที่ศิลปินใช้กลุ่มกรรมาชีพเป็นตัวหลักนั้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มชนชั้นกรรมาชีพเป็นกลุ่มที่ต้องต่อสู้บอยและการเกิดการปฏิวัติหลายๆครั้งในประเทศจีนนั้นก็มาจากชนชั้นนี้จึงแสดงให้เห็นว่าเราควนที่จะลุกขึ้นมาต่อต้านจักรวรรดินิยมทางตะวันตก จากภาพที่ (ภาพที่3.3) นั้นเป็นการเสียดสีการเมืองการปกครองจีนในยุคปฏิวัติวัฒนธรรมอันขึ้นชมผู้คนที่ในมือพร้อมใจกันถือหนังสือปกแดง¹¹และเทิดทูนเหมาเจ๋อตุงและคูมิความสุข ซึ่งความจริงแล้วข้อความว่า ศิลปะกับประชาชน นั้นเป็นสิ่งต้องห้ามในยุคปฏิวัติวัฒนธรรมเพราะทุกคนจะไม่สามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้แต่ศิลปินกลับใช้ภาพในทางที่เทิดทูนยกย่องและมีความสุข หรือใน(ภาพที่3.5) นั้นมีสัญลักษณ์เป็นดวงอาทิตย์ ซึ่งมีความหมายถึง เหมาเจ๋อตุง ภาพแสดงให้เห็นถึงการต่อต้านเหมาหรืออีหนัยหนึ่งคือการต่อต้านการใช้เทคโนโลยีของชาวตะวันตก

3. ลักษณะเส้นที่ หว่าง กว้างอี้ ใช้นั้นจะเป็นการวาดที่ใช้พู่กันซึ่งเป็นการผสมผสานเทคนิคการวาดรูปแบบเก่าและแบบใหม่ไว้ด้วยกันภาพจึงมีลายเส้นที่หนาமாக

11

เป็นบทความของประธานเหมาซึ่งแสดงให้เห็นถึงการประกาศขานรับการปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งยิ่งใหญ่

4. สีที่ใช้ก็จะเป็นสีน้ำเงิน สีเหลืองและสีแดง ซึ่งสีน้ำเงินมีความหมายถึง ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ สีเหลืองหมายถึงชัยชนะ ความฉลาด พลัง และสีแดง หมายถึง อันตราย ความปรารถนา สงคราม และยังหมายถึงสีของพรคคอมมิวนิสต์อีกด้วย

สรุป

ผลการศึกษาพบว่า ศิลปินจีนรุ่นใหม่เหล่านี้ได้แสดงออกถึงศิลปะจีนยุคใหม่ที่พลิกโฉมหน้าไปสู่ความร่วมมือสมัยและสะท้อนถึงความกล้าคิดกล้ากระทำและกล้าแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา หลากๆผลงานต่างหิบบกประเด็นในในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมและเหตุการณ์ที่จัตุรัสเทียนอันเหมินมาแสดงผ่านงานศิลปะด้วยการถากถางเขะเข็ย เสียดสี และล้อเลียนอย่างแสนสันจนกลายเป็นการสร้างงานศิลปะจีนร่วมสมัย ไม่ว่าจะศิลปินเหล่านี้จะเรียกว่าศิลปินรุ่นที่สามหรือ ศิลปินหัวก้าวหน้า หรือแม้แต่จะเรียกว่า ศิลปินแนวภาพเสียดสี แต่ความสำเร็จของพวกเขาและภาพผลงานศิลปะต่างๆนั้น ล้วนมีผลกระทบต่อวงการศิลปะจีนร่วมสมัยในปัจจุบันเป็นอย่างมาก พวกเขาจึงนับเป็นคลื่นลูกใหม่แห่งศตวรรษที่21 อย่างแท้จริง